

บทคัดย่อ

โครงการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการสร้างการเรียนรู้เรื่องธุรกิจชุมชนประมงพื้นบ้านต้นแบบขนาดเล็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างการเรียนรู้เรื่องธุรกิจชุมชนประมงพื้นบ้านต้นแบบขนาดเล็กที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการศึกษา ผลการศึกษา พบว่า

1. ความรู้ที่สมควรสร้างการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.1 ความรู้ที่สมควรสร้างการเรียนรู้ให้แก่ชาวประมงพื้นบ้าน

ผู้เรียนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นคนที่อยู่ในชุมชนต้องการเรียนรู้โดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนคือ เรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติจริงได้ โดยเนื้อหาความรู้ที่ได้สร้างการเรียนรู้ให้กับชาวประมงพื้นบ้าน ประกอบด้วย กระบวนการแปรรูปอาหารทะเล เช่น การแปรรูปปลาเกลือเค็ม อินทรีเค็ม กะปิ และข้าวเกรียบปลา เป็นต้น

1.2 ความรู้ที่ควรสร้างให้แก่บุคคลภายนอก

ผู้เรียนที่เป็นคนข้างนอก เช่น สื่อมวลชน นักวิชาการ กลุ่มคนเหล่านี้ต้องการเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้านเพื่อนำไปเผยแพร่ให้สังคมส่วนใหญ่ได้รับรู้และเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆในชุมชนในการแก้ไขปัญหาของชาวประมงพื้นบ้าน

เนื้อหาความรู้ที่ได้สร้างการเรียนรู้ให้กับบุคคลภายนอก ได้แก่ การสร้างความเข้าใจในเงื่อนไขทางธรรมชาติและบริบทแวดล้อมทางธรรมชาติเพื่อความอยู่รอดปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ, ความเข้าใจในทรัพยากรในท้องทะเลเพื่อการเข้าถึงทรัพยากรและการเข้าถึงทรัพยากรประมง ด้วยการสร้างเรือประมงพื้นบ้านและการประดิษฐ์เครื่องมือประมงพื้นบ้าน

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับชาวประมงพื้นบ้าน

รูปแบบวิธีการถ่ายทอดสำหรับกลุ่มผู้เรียนรู้ที่เป็นคนในชุมชนกลุ่มนี้ คือ

- การจัดการเรียนรู้แบบค้นหาค้นคว้าด้วยตนเอง
- การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้จากบรรพบุรุษ จากเครือญาติหรือเพื่อนบ้านภายในชุมชนเดียวกัน และจากบุคคลภายนอกชุมชนท้องถิ่น
- การปฏิบัติจริง
- การจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน เพื่อให้ผู้เรียนรู้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

2.2 รูปแบบการเรียนรู้สำหรับผู้สนใจภายนอก

รูปแบบวิธีการถ่ายทอดสำหรับกลุ่มผู้เรียนรู้ที่เป็นคนนอกชุมชน คือ

- การบอกเล่า บรรยายด้วยวาจา

- การสาธิต เป็นวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาการแปรรูปอาหารทะเลโดยที่ชาวประมงพื้นบ้านซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดจะมีการบอกหรืออธิบายเพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม
- การปฏิบัติจริงเป็นวิธีการถ่ายทอดที่ผู้สนใจภายนอกได้ลงมือกระทำจริงในสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริง
- วิธีถ่ายทอดโดยจัดในรูปของแหล่งเรียนรู้
- วิธีถ่ายทอดโดยใช้สื่อประเภทต่างๆ เช่น ป้ายนิทรรศการ เครื่องมือประมงพื้นบ้านจำลอง
- การถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งจะมีการถ่ายทอดผ่านทางสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

3.ผลที่เกิดขึ้น

โครงการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการสร้างการเรียนรู้เรื่องธุรกิจชุมชนประมงพื้นบ้านต้นแบบขนาดเล็ก ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน คือ

- เกิดการสร้างงานในพื้นที่ กลุ่มผู้หญิงและเยาวชนในพื้นที่ได้มาร่วมทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาทุนทางเศรษฐกิจผ่านอาหารทะเลสดและอาหารทะเลแปรรูปผ่านกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย
- เกิดการพัฒนาเชิงองค์กร ทำให้ชุมชนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมกลุ่มเพิ่มมากขึ้น
- ทำให้สมาชิกในชุมชนรู้จักการสำรวจข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา
- ทำให้สมาชิกในชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และทำงานร่วมกัน
- สมาชิกในชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดความรัก สามัคคีในชุมชน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
- สมาชิกในชุมชนเห็นความสำคัญต่อการเชื่อมโยงเครือข่ายอื่นๆ
- วิสาหกิจชุมชนเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในหมู่บ้านและบุคคลทั่วไป ทำให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐ
- ทำให้ได้รับการยอมรับมากขึ้น และได้มีการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2560
- เกิดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการพัฒนากลุ่มสู่ความมั่นคงในอนาคต เช่น มีการสำรวจและขึ้นทะเบียนวัตถุดิบที่ชัดเจน
- เกิดการปรับเปลี่ยนมาใช้เครื่องมือประมงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- เกิดการพัฒนาบทบาทของกลุ่มผู้หญิงในชุมชนประมงพื้นบ้าน (Women in fisheries) การสนับสนุนให้ผู้หญิงได้มีโอกาสเรียนรู้โดยผ่านการร่วมดำเนินงานกับทางกลุ่มฯนี้
- เกิดกระบวนการเรียนรู้เชิงประจักษ์ร่วมกันในกลุ่มสมาชิกชุมชนประมงพื้นบ้านปัตตานีทุกเพศ ทุกวัย ถึงการเชื่อมโยงระบบการทำประมงที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับระบบการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน
- เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้สนใจ นักเรียน นักศึกษา สื่อมวลชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน